

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JOG

Baleseti ellátások és a társadalombiztosítás

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

JOGPONTOK
KISKÖNYVTÁR

Impresszum

Írta: Dr. Horváth Hanga

Lektor: Dr. Pálffy Miklós

Felelős kiadó: Munkástanácsok Országos Szövetsége (MOSZ)

Palkovics Imre elnök

Projekt száma: GINOP-5.3.3-15-2015-00005

Dél-Dunántúli JOGpontok

Nyomda: Stanctechnik Kötészeti Kft.

Felelős vezető: Joóné Vass Katalin ügyvezető

2019

Baleseti ellátások és a társadalombiztosítás

Dél-Dunántúli JOGpontok

Minden társadalomnak részei voltak olyan személyek, akik valamilyen okból nem tudtak olyan munkát végezni, ami a létfenntartásukhoz szükséges volt. Ez lehetett akár azért, mert valamilyen testi vagy szellemi fogyatékos-sággal születtek, esetleg életük során sérültek meg, illetve koruknál vagy fizikai állapotuknál fogva ideiglenesen vagy hosszabb ideig nem voltak képesek termelőmunkát végezni. Az ilyen személyek létfenntartásának segítségét különböző társadalmak különbözőképpen oldották meg.

A modern társadalmakban az elvégzendő munka sokféle lehet, így a valamilyen egészségkárosodással élő munkavállalók előtt számos, korábban nem létező lehetőség nyílt meg, úgy mint azok előtt is, akik véglegesen vagy ideig-

lenesen nem tudnak munkát végezni. Magyarországon az állam társadalombiztosítási ellátórendszert működtet, ami jelentős részében a munkavállalók kötelező befizetésén alapul annak érdekében, hogy részben az aktív dolgozókat felhalmozásra kötelezze arra az esetre, ha bármilyen esemény miatt nem tudják folytatni a munkát, részben pedig a magyarországi dolgozók között kockázatközösséget hozzon létre, amiből fedezze a bármilyen okból munkaképtelen személyek (valamint esetlegesen azok hozzátartozói) pénzübeli és természetbeni ellátását.

Különös jelentőséggel bírnak a társadalombiztosítási ellátások a munkaviszonnal összefüggésben bekövetkezett üzemi baleset, illetve foglalkozási megbetegedés esetén, tekintettel arra, hogy ezen esetekben társadalombiztosítási ellátás nem csak saját jogon igényelhető.

A társadalombiztosítás fogalma és rendszere

I. A társadalombiztosítás fogalma

Amint már fentebb olvasható, Magyarországon a társadalom különböző módon gondoskodik az állampolgárok szociális biztonságáról, valamint a munkaképtelen személyek ellátásáról. Az erre létrehozott, kockázatközösségen alapuló biztosítást hívják társadalombiztosításnak. A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 2. §-a szerint a társadalombiztosítás Magyarország állampolgárait és a törvény külön rendelkezése alapján Magyarországon munkát végző más természetes személyeket a törvényben meghatározott szabályok szerint magába foglaló, társadalmi szintű kockázatközösség.

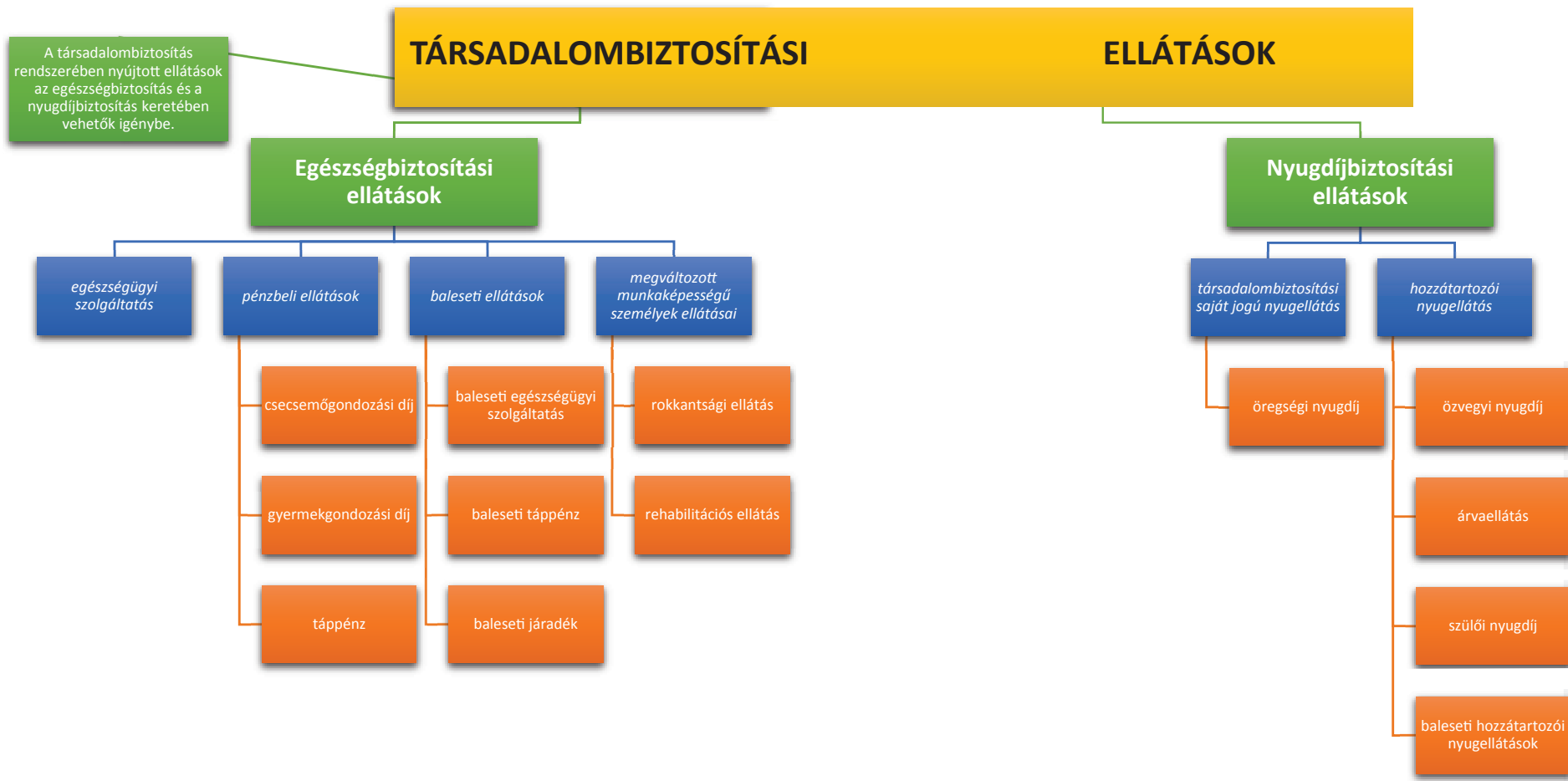
A társadalombiztosításban való részvétel kötelező, mely rendszerben a biztosított a járulékfizetési kötelezettség alapján szerezhet jogot saját maga és törvényben meghatározott hozzátartozója javára az egyes társadalombiztosítási ellátásokra.

A biztosítás az annak alapjául szolgáló jogviszonnal egyidejűleg, a törvény erejénél fogva jön létre.

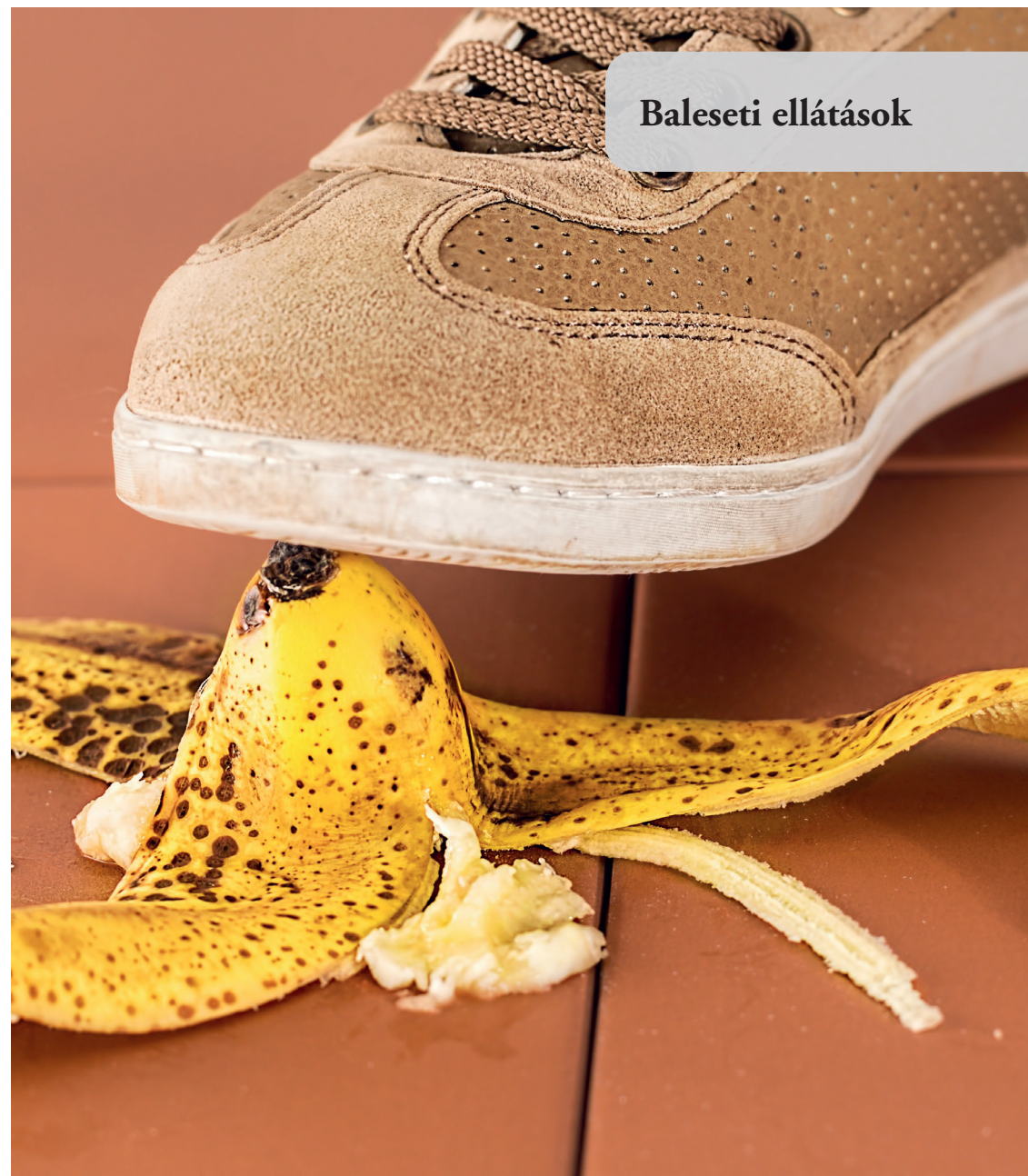
Annak érdekében, hogy a társadalombiztosítás részére megfelelő pénzüsz-szeg álljon rendelkezésre, a foglalkoztatókat a jogszabályban meghatározott adatszolgáltatási, levonási, bevallási és nem utolsósorban befizetési kötelezettség terheli a különböző járulékok tekintetében.

II. A társadalombiztosítási ellátások rendszere

A társadalombiztosítási ellátás keretében a társadalombiztosítási szerv – végző soron az állam - pénzbeli és természetbeni szolgáltatásokat nyújt a biztosítottaknak, amiket az alábbiak szerint két fő típusba sorolunk. Megkülönböztetjük az egészségbiztosítási és a nyugdíjbiztosítási ellátásokat.

Baleseti ellátások

III. A baleseti ellátások helye a társadalombiztosítási ellátások rendszerében

A társadalombiztosítási ellátások rendszerében a baleseti ellátások az egészségbiztosítási ellátások között helyezkednek el.

IV. Baleseti ellátásra jogosultak köre

IV./1. Baleseti ellátásra és baleseti hozzátartozói nyugellátásra jogosultak köre

Baleseti ellátásra, valamint baleseti hozzátartozói nyugellátásra jogosultak a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben¹ (a továbbiakban és röviden: Tny.) meghatározott biztosítottak, így például:

- a munkaviszonyban foglalkoztatottak, tekintet nélkül arra, hogy a foglalkoztatás teljes vagy részmunkaidőben történik;
- a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanuló;
- az álláskeresési támogatásban részesülő személy;
- a kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő egyéni vállalkozó;
- a kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő társas vállalkozó;

¹ 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról

- a díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (megbízási szerződés alapján, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jogviszonyban) személyesen munkát végző személy a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy kivételével – amennyiben az e tevékenységből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a minimálbér 30 százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét;
- a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló törvényben meghatározottak szerint a főállású kisadózóként bejelentett személy.

A fentiekén túlmenően a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi. LXXXI. törvényben, valamint a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvényben (továbbiakban: Ebtv.) meghatározottak szerint

baleseti ellátásra, valamint baleseti hozzátartozói nyugellátásra jogosult példákul:

- 1.) aki egyéni, illetve társas vállalkozóként kiegészítő tevékenységet folytatónak minősül vagy
- 2.) saját jogú nyugdíjasként
  - a munkaviszonyban foglalkoztatott személy, tekintet nélkül arra, hogy foglalkoztatása teljes vagy részmunkaidőben történik;
  - a díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (megbízási szerződés alapján, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jogviszonyban) személyesen munkát végző személy, amennyiben az e tevékenységből származó, tárgyhavi

járadékot képező jövedelme eléri a minimálbér 30 százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét (kivéve a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyt).

IV./2. Baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosultak köre

Baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult, aki

- nevelési-oktatási és felsőoktatási intézmény, iskola, iskolarendszeren kívüli oktatásban gyakorlati képzésben részesülő tanulója, hallgatója, ide nem értve a külföldi állampolgárt;
- szocioterápiás intézetben gyógykezelt elmebeteg, illetőleg szenvedélybeteg;
- letartóztatott, szabadságvesztést, elzárást töltő személy, továbbá akinek őrizetét rendelték el;
- közcélú munkát végez, különösen, aki életmentés, baleset-, illetőleg katasztrófa-elhárítás vagy véradás során szenved balesetet vagy egészségkárosodást;
- közérdekű munkát végez;
- külön törvény alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez.

V. Baleseti ellátásra való jogosultság feltétele – Társadalombiztosítási üzemi baleset és foglalkozási megbetegedés

Az egészségbiztosítás baleseti ellátása üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedés esetén vehető igénybe. A baleseti ellátás igénybevételének feltétele, hogy a balesetet vagy a foglalkozási megbetegedést – társadalombiztosítási szempontból – üzemi balesetnek kell minősíteni. (Az Ebtv. a foglalkozási megbetegedést és az üzemi balesetet egységesen üzemi balesetnek hívja.)

Azt, hogy az adott baleset üzemi balesetnek minősül-e, a munkáltatónál működő társadalombiztosítási kifizetőhely bírálja el, ennek hiányában pedig az illetékes kormányhivatal járási hivatala. A baleset üzemi mivoltának elbírálásakor az eset összes körülményét és a jogszabályban leírt, lentebb ismertetett ismérveket veszik figyelembe, és ez alapján határozzák meg, hogy üzemi-e a baleset. Ők erről határozatot adnak ki, a baleseti ellátás a határozat alapján vehető igénybe.

Baleseti ellátásként a sérültet baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz, baleseti járadék és baleseti hozzátartozói nyugellátás illeti meg.²

² Ebtv. 51. § (2) bekezdés

V./1. Üzemi baleset meghatározása

Az Ebtv.³ értelmében:

üzemi baleset az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben éri. Üzeminek minősül az a baleset is, amelyet a biztosított munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben szenved el (a továbbiakban: úti baleset). Üzemi baleset az is, amely a biztosítottat közcélú munka végzése vagy egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során éri.

Mit jelent ez? Az könnyen érthető, hogy amennyiben a foglalkoztatott a munkahelyén szenved balesetet, akkor az üzemi balesetnek minősül, de üzemi balesetnek minősül például az is, ha a munkavállaló hétfői csapatépítésen vesz részt, hiszen az is a foglalkozása körében végzett munkával összefüggésben történt.⁴

A társadalombiztosítási ellátás igénybevétele során bekövetkezett balesetek közül üzeminek az számít, amely a biztosítottat keresőképtelenségének vagy rokkantságának, továbbá az egészségkárosodás mértékének, rehabilitálhatóságának az elbírálása céljából elrendelt, illetőleg a keresőképesse váláshoz szükséges egyéb vizsgálaton vagy kezeléson történt megjelenésével összefüggésben érte.⁵

A fenti jogszabályi rendelkezésből továbbá megállapítható, hogy társadalombiztosítási szempontból az a baleset tekinthető üzemi balesetnek, amely:

- Akkor éri a biztosítottat, amikor a foglalkozása körében munkát végez. Üzemi balesetnek minősül az is, ha a baleset a munkáltató működésében rejlő okból következett be, illetve az is, ha valamilyen olyan okból, ami a munkáltató működésén kívül esett. Az is üzemi balesetnek minősül, ha a baleset a munkavállaló figyelmetlenségéből, gondatlanságából ered. (A baleset társadalombiztosítási szempontból üzemi balesetnek minősül akkor is, ha a munkavállaló közrehatott, ennek a munkáltató munkajogi felelőssége meghatározásakor van szerepe.)
- Munkába menet vagy onnan a lakására (szállására) menet közben elszenvedett baleset (munkavégzéssel összefüggő úti baleset). Amennyiben azonban az úti baleset nem a munkába vezető úton történik, hanem már a munkáltató telephelyén belül (mondjuk az ottani problémás burkolat miatt), az sima üzemi balesetnek minősül. Az úti balesetek üzemi balesetnek történő minősítése során meg kell vizsgálni, hogy a balesetet szenvedett személy a lehető legrövidebb úton haladt-e hazafelé (azaz nem tett-e semmilyen szükségtelen kitérőt), és hogy az útközben tett kitérő szükségesnek tekinthető-e. Nem tekinthető szükségtelennek az a kitérő, amikor a balesetet szenvedett személy mindennapi feladatait intézi, mint például a gyereket hozza el az óvodából vagy bevásárolni megy.
- A biztosítottat közcélú munka végzése közben, valamint a biztosítottat egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során (keresőképtelenség, egészségkárosodás mértékének, rehabilitálható-

³ Ebtv. 52. § (1) bekezdés

⁴ Kúria Mfv.10230/2007/6.

⁵ Ebtv. 52. § (2) bekezdés

ságának elbírálása céljából elrendelt, vagy a keresőképesse váláshoz szükséges egyéb vizsgálaton vagy kezeléson történt megjelenéssel összefüggésben) érte.

A baleset nem ismerhető el üzemi balesetnek, ha:

- részben vagy egészben a balesetet szenvedett biztosított alkohol vagy kábítószer általi – igazolt – befolyásoltsága miatt következett be;
- az munkahelyi rendbontás következménye;
- az a munkahelyi feladatokhoz nem tartozó, engedély nélkül végzett munka során következett be (sőt, egy bírósági határozat alapján az sem minősül üzemi balesetnek, ha a munkavállaló – a munkáltató engedélyével munkaidő után a saját gépjárművét javítja – mivel nem minősül a foglalkozás körében történt balesetnek)⁶;
- az az úti balesetek körében nem a legrövidebb útvonalon történt a közlekedés, illetve a baleset az utazás indokolatlan megszakítása miatt következett be.⁷

Fontos, hogy egyáltalán nem jogosult baleseti ellátásra az, aki sérülését szándékosan okozta, vagy szándékosan késlekedett a baleset bejelentésével, illetve az orvosi segítség igénybevételével.

6 BH2016.217

7 Ebtv. 53. § (1) bekezdés

V./2. Foglalkozási megbetegedés meghatározása

Az Ebtv. értelmében foglalkozási megbetegedés a munkavégzés, illetve a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

- a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza; vagy
- a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.⁸

Összehasonlítva az üzemi balesettel, ami általában egy konkrét eseményhez kötődik, foglalkozási megbetegedést a munkavégzéshez kapcsolódó, hosszantartó, káros behatás alapján lehet megállapítani.

A foglalkozási megbetegedés esetei például:

- folyamatos (írógéppel végzett) túlmunka miatt történt ízületi megbetegedés;⁹
- azbesztpor munkahelyi belélegzése miatt történt egészségromlás;¹⁰
- kórházi kisegítő tbc fertőzést kapott;¹¹

8 Ebtv. 52. § (3) bekezdés

9 Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.183/2013/16

10 Kúria Mfv. 10.201/2015/1

11 BH2007. 240.

- a munkavállaló a munkaviszony kezdetétől a kullancsokkal legjobban fertőzött területen végezte a munkáját, emiatt naponta több kullancscsípés is érte, és Lyme-kórt kapott.¹²

VI. Saját jogú baleseti ellátások

Magyarországon a baleseti ellátórendszer az egészségbiztosítási és a nyugdíjbiztosítási területek között megosztva működik.

A saját jogú ellátásokra vonatkozóan – úgy, mint a baleseti egészségügyi szolgáltatásra, a baleseti táppénzre és a baleseti járadéokra vonatkozóan – az egészségbiztosítási törvény, a baleseti rokkantsági nyugdíj tekintetében a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény (Tny.) tartalmaz rendelkezéseket.

VI./1. Baleseti egészségügyi szolgáltatás

Az Ebtv. értelmében az üzemi balesetből vagy foglalkozási megbetegedésből eredő egészségkárosodás miatt a támogatással rendelt gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás árához, valamint a gyógyászati segédeszköz javítási díjához – amennyiben a támogatás mértéke a nulla százalékot meghaladja – száz százalékos mértékű támogatás jár.¹³ Fontos, hogy a baleset üzemiségét megállapító határozat kiadásáig a balesetet szenvedett munkavállaló az általános szabályok szerint veheti

¹² BH2001. 87.

¹³ Ebtv. 54. § (1) bekezdés

igénybe az egészségügyi szolgáltatást. A határozat kiadását követően a megfizetett díj a társadalombiztosítási igazgatási szerv által hivatalból kerül visszatérítésre a munkavállaló részére.

VI./2. Baleseti táppénz

Az Ebtv. rendelkezései alapján:

baleseti táppénzre az jogosult, aki a biztosítás fennállása alatt, vagy a biztosítás megszűnését követő legkésőbb harmadik napon üzemi baleset következtében keresőképtelenné válik.¹⁴

Az Ebtv. szerint:

keresőképtelen az, aki az üzemi balesettel összefüggő és gyógykezelést igénylő egészségi állapota miatt vagy gyógyászati segédeszköz hiányában munkát végezni nem tud.

Amennyiben az üzemi baleset bekövetkeztekor a biztosítottnak egyidejűleg több biztosítási jogviszonya is fennáll, úgy a biztosított baleseti táppénzre abban a jogviszonyában jogosult, amelyben az üzemi baleset éri.

Fontos rendelkezés, hogy a biztosított baleseti táppénzre jogosult akkor is, ha ugyanabból a balesetből eredően ismételten keresőképtelenné válik.

¹⁴ Ebtv. 55. § (1) bekezdés

A baleseti táppénz – az előzetes biztosítási időre és táppénzfolyósításra tekintet nélkül – egy éven keresztül jár azzal, hogy a baleseti táppénz folyósítása legfeljebb egy évvel meghosszabbítható. Ugyanakkor nem jogosult baleseti táppénzre az, aki ugyanazon üzemi balesetből eredően baleseti járadékban részesül.

A baleseti táppénz a keresőképtelenség első napjától jár, ebben az esetben betegszabadság nem állapítható meg. Amennyiben a biztosított foglalkozási betegség alapján jogosult baleseti táppénzre, az üzemi baleset napjának a foglalkozási betegség orvosilag megállapított napját kell tekinteni.

A baleseti táppénz a keresőképtelenség idejére jár, legfeljebb azonban egy évig, amely orvosszakértői vélemény alapján maximum egy évvel meghosszabbítható.

Fontos, hogy a baleseti táppénzre való jogosultság időtartama nem függ az előzetes biztosítási idő hosszától, azonban a jogosultság időtartamához a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül igénybe vett baleseti táppénz időtartamát hozzá kell számítani.

Pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére nem kötelezett biztosított, illetőleg baleseti ellátásra jogosult személy baleseti táppénze az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege 150 százalékának napi összegével azonos, míg úti üzemi baleset esetén annak 90 százalékával egyezik meg.

Ha a sérült az első ízbeni baleseti táppénzre való jogosultság megszűnését követő 180 napon belül ugyanazon üzemi baleset következtében, abban a jogviszonyában, amelyben a baleset érte újból keresőképtelenné válik, a baleseti táppénz összege a korábbinál kevesebb nem lehet.

A baleseti táppénz iránti igényét a munkavállalónak a foglalkoztatóhoz kell benyújtania. Amennyiben a foglalkoztatónál társadalombiztosítási kifizetőhely nem működik, úgy a foglalkoztató kötelezettsége, hogy a kérelmet a székhelye szerint illetékes járási hivatalhoz öt napon belül továbbítsa.

Ha a kérelem benyújtásakor valamennyi adat rendelkezésre áll, akkor a kérelmet nyolc napon belül kell elbírálni. A határozat ellen jogorvoslattal lehet élni. Baleseti táppénz iránti igény visszamenőleg 6 hónapra érvényesíthető.

VI./3. Baleseti járadék

Baleseti járadékra az jogosult,

- akinek üzemi baleset következtében tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodása keletkezett;
- ugyanakkor a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai nem illetik meg;
- valamint nem a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (továbbiakban és röviden: Mmtv.) meghatározott rendelkezései alapján részesül öregségi nyugdíjban. Azonban a fenti kizáró

rendelkezést nem kell alkalmazni abban az esetben, ha az Mmtv. rendelkezései alapján öregségi nyugdíjban részesülő személy üzemi balesete az öregségi nyugdíjkorhatár elérését követően fennálló biztosítási jogviszonya alatt következett be.¹⁵

Ha a bekövetkezett egészségkárosodás mértéke a 20 százalékot nem haladja meg, a baleseti járadék legfeljebb két éven át, ha meghaladja, az egészségkárosodás tartamára időbeli korlátozás nélkül jár. A fentiekől eltérően, a szilikózisból és azbesztózisból eredő és 20 százalékot meg nem haladó egészségkárosodás fennállása alatt a baleseti járadék időbeli korlátozás nélkül jár.

A baleseti járadékra jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelytől az igénylő 13 százalékot meghaladó egészségkárosodását megállapították. Ha az igénylő ezen a napon baleseti táppénzben részesül, a jogosultság a táppénz megszűnését követő nappal nyílik meg.¹⁶

A baleseti járadék mértéke az üzemi baleset okozta egészségkárosodás fokától függően, ill. az egészségromlás súlyosságától függően négy fokozatba sorolható.

Az egészségkárosodás fokának megfelelően:

a) az 1. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 14-20 százalék, mely esetben a baleseti járadék összege a havi átlagkereset 8 százaléka;

b) a 2. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 21-28 százalék, mely esetben a baleseti járadék összege a havi átlagkereset 10 százaléka;

c) a 3. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 29-39 százalék, mely esetben a baleseti járadék összege a havi átlagkereset 15 százaléka;

d) a 4. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 39 százalékot meghaladó mértékű, mely esetben a baleseti járadék összege a havi átlagkereset 30 százaléka.¹⁷

A baleseti járadékot a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül elért kereset havi átlaga alapján kell megállapítani.¹⁸

Ha a baleseti járadékot nyugdíjasként elszenvedett üzemi baleset alapján állapítják meg, a havi átlagkereset összegét a nyugdíjasként elért kereset alapján kell meghatározni.¹⁹

A baleseti fokozat változása esetén a baleseti járadék összegét az új fokozatnak megfelelően módosítani kell.

Fontos rendelkezés, hogy a baleseti járadékra jogosultság megszűnik, ha az egészségkárosodás a 13 százalékot már nem haladja meg. Ha az egészségkárosodás a 13 százalékot újból meghaladja, a baleseti járadékra jogosultság feléled.

A baleseti járadék iránti igényt az üzemi baleset bekövetkezésétől számított három éven belül, foglalkozási megbetegedés esetén a fog-

15 Ebtv. 57. § (1)-(1a) bekezdés

16 Ebtv. 57. § (4) bekezdés

17 Ebtv. 58. § (1)-(2) bekezdés

18 Ebtv. 59. § (1) bekezdés

19 Ebtv. 59. § (6) bekezdés

lalkozási megbetegedés megállapításától számított egy éven belül lehet benyújtani.²⁰ A baleseti járadék igénylése iránti kérelem ügyében hozott határozat ellen jogorvoslatnak van helye.

VII. Nem saját jogú baleseti ellátás – baleseti hozzátartozói nyugellátások

A nem saját jogú baleseti ellátások, így a baleseti hozzátartozói nyugellátás a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben (Tny.) nyert szabályozást.

VII./1. Jogosultság a baleseti hozzátartozói nyugellátásokra:

A törvény értelmében a hozzátartozók részére baleseti hozzátartozói nyugellátás akkor jár, ha a sérült az üzemi baleset következtében meghalt.²¹ A baleseti sérült hozzátartozóit a baleseti nyugellátás akkor is megilleti, ha a sérült a baleseti táppénz folyósításának a tartama alatt nem az üzemi baleset következtében halt meg.²²

A baleseti sérült hozzátartozói ideiglenes özvegyi nyugdíjra és ennek megszűnését követően özvegyi nyugdíjra, árvaellátásra és szülői nyugdíjra jogosultak a hozzátartozói nyugellátásra vonatkozó rendelkezések szerint azzal az eltéréssel, hogy a hozzátartozót a baleseti nyugellátás az elhunyt munkavállaló szolgálati idejére tekintet nélkül megilleti. A baleseti hozzátartozói nyugellátás számításának alapjául szolgáló öregségi

20 Ebtv. 65. § (6) bekezdés

21 Tny. 60. § (1) bekezdés

22 Tny. 60. § (3) bekezdés

nyugdíj összeg a havi átlagkereset 60 százaléka, ha az elhunyt jogszerző egy év szolgálati idővel sem rendelkezik. A fenti szerinti összeg az elhunyt jogszerző szolgálati idejének minden éve után a havi átlagkereset 1 százalékaival emelkedik, az átlagkeresetnél azonban több nem lehet.²³

VII./2. Az igény érvényesítése

A baleseti hozzátartozói nyugellátás iránti igényt a lakóhely szerint illetékes járási hivatalhoz kell benyújtani, melyre a munkavállaló halálától számított két éven belül van lehetőség. A baleseti hozzátartozói nyugellátással kapcsolatban hozott határozat ellen jogorvoslatnak van helye.

23 Tny. 61. § (1)-(3) bekezdés

Baleseti ellátásokkal kapcsolatos eljárási kérdések

VIII. Foglalkozási megbetegedés megállapításával kapcsolatos eljárási kérdések

VIII./1. A foglalkozási megbetegedés bejelentése

A foglalkozási megbetegedés megállapítása orvosszakmai feladat.

Amennyiben a házi orvos, a foglalkozás-egészségügyi szakorvos vagy más szakorvos szerint fennáll a gyanúja, hogy a munkavállaló megbetegedése és a foglalkozása, illetve munkavégzés körülményei között összefüggés áll fenn, az orvos a munkáltató telephelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal járási hivatalhoz mint munkavédelmi hatósághoz köteles bejelentést tenni.²⁴ A megbetegedést elsőként észlelő orvos a munkavállalót további vizsgálatokra is beutalhatja a bejelentés megtétele előtt. Ilyenkor a beutalóra rá kell vezetni, hogy „Bejelentve nincs!”.

VIII./2. A bejelentés elmulasztása

Ha az érintett munkavállaló a foglalkozási megbetegedés kivizsgálásának elmulasztását sérelmezi, a területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz fordulhat. A munkavállaló bejelentése alapján a munkavédelmi hatóság az eljárást hivatalból folytatja le. A munkavédelmi hatóság a foglalkozási megbetegedés gyanúját panaszoló vagy annak kivizsgálása

elmulasztását sérelmező személyt a bejelentésre jogosult orvoshoz vagy a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szervhez irányítja.

Ha az érintett munkavállaló egészségi állapotának romlása a munkavégzéssel vagy a munkavégzés, munkafolyamat során előforduló kóroki tényezőkkel hozható összefüggésbe, és a foglalkozási megbetegedést az arra köteles szerv, illetve személy nem jelentette be, a munkavállaló a területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz fordulhat.²⁵

VIII./3. A foglalkozási megbetegedés kivizsgálása

Ezt követően a munkavédelmi hatóság a foglalkozási megbetegedés gyanújával érkezett bejelentések kivizsgálását megkezdi. Az eljárás során meghallgatásra kerül mind a munkavállaló, mind a munkáltató, valamint a foglalkozási egészségügyi szakértő is. A foglalkozási megbetegedés körülményeinek kivizsgálása során a fenti személyeken túl más hatóság is bevonható. Az iratok beszerzését követően a munkavédelmi hatóság megküldi a rendelkezésre álló iratokat az Országos Közegészségügyi Intézet Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Igazgatóságához, melynek fő feladata, hogy elbírálja a megbetegedések foglalkozási eredetét és a fokozott expozíciós eseteket. Ennek keretében jogosult további vizsgálatokat végezni, illetve vizsgálatokat megismételni, a munkavállalót más intézménybe vizsgálatra beutalni, kiegészítő információkat kérni, további munkahigiénés vizsgálatokat kezdeményezni a munkavédelmi hatóság útján, külső szakértőt igénybe venni.²⁶

24 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. § (1) bekezdés

25 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 68. § (1)-(2) bekezdése

26 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 5 § (8) bekezdés

A kivizsgálás befejezésekor szakhatósági véleményt ad ki arra vonatkozóan, hogy a munkavállaló megbetegedése foglalkozási eredetű-e vagy sem. Amennyiben a munkavállaló megbetegedését az Országos Közegészségügyi Intézet Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Igazgatóság foglalkozási megbetegedésként nyilvántartásba vette, úgy ennek tényéről tájékoztatja a munkavédelmi hatóságot, melyről a munkavédelmi hatóság értesíti a társadalombiztosítási kifizetőhelyet, valamint a munkavállalót és a munkáltatót. A kiadott szakhatósági vélemény ellen jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.

Ezen értesítés alapján bírálja el a társadalombiztosítási kifizetőhely, illetve a járási hivatal, hogy a foglalkozási megbetegedés baleseti ellátásra jogot adó üzemi balesetnek minősül-e.

IX. Üzemi balesetté nyilvánítással kapcsolatos eljárási kérdések

IX./1. Üzemi balesetté nyilvánítás

A munkáltatónak minden bejelentett, illetve tudomására jutott balesetről meg kell állapítania, hogy munkabalesetnek tekinti-e. Amennyiben a munkáltató nem tekinti munkabalesetnek a bekövetkezett balesetet, úgy ennek tényéről, valamint a jogorvoslat lehetőségéről a sérültet, halálos baleset esetén a hozzátartozót értesítenie kell.²⁷

A bejelentett baleset üzemi jellegének kérdésében a társadalombiztosítási szerv (a baleseti táppénz megállapítására jogosult társadalombiztosítási kifizetőhely vagy a munkáltató székhelye szerinti illetékes kormányhivatal megyeszékhely szerinti járási hivatala, főváros esetében a XIII. Kerületi Hivatal) határozattal dönt. A társadalombiztosítási szerv (a baleseti táppénz megállapítására jogosult szerv) arról is döntést hoz, hogy jogosultságot biztosít-e a sérült munkavállalónak a társadalombiztosítási ellátások igénybevételére.

! Kizárólag e határozat alapján vehetők igénybe az egészségbiztosítás baleseti ellátásai.

Az eljáró szerv közli a biztosítottal, a kezelőorvossal és a keresőképzetlenséget elbíráló orvossal (házi orvos) a határozatot. Azt a betegnek meg kell őriznie, és be kell mutatnia a baleseti egészségügyi szolgáltatás igénybevételekor.

IX./2. Az üzemi baleset elismerésére vonatkozó kérelem benyújtása

Az üzemi baleset elismerésére vonatkozó kérelmet a munkáltatónál működő társadalombiztosítási kifizetőhelyhez, vagy a munkáltató székhelye szerinti illetékes járási hivatalhoz kell benyújtani.

²⁷ A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 66. § (2) bekezdése

A kérelmet – a foglalkozási megbetegedést kivéve – legkésőbb a baleset bekövetkezésétől számított 1 éven belül lehet benyújtani. A határidő elmulasztása miatt igazolással nem lehet élni.²⁸

Az üzemi baleset/foglalkozási megbetegedés tényét megállapító határozat elleni jogorvoslatnak van helye.

IX./3. Az üzemi baleset megállapítására vonatkozó eljárással összefüggő, táppénzre vonatkozó szabályok

1. Szükséges adatok hiánya esetén követendő eljárás

Az üzemi baleset megállapítására vonatkozó eljárás során, amennyiben a baleset üzemisége az elbíráláshoz szükséges adatok hiánya miatt 25 napon belül nem bírálható el a benyújtott kérelem és a rendelkezésre álló adatok alapján az igénylő táppénzre jogosult részére táppénz kerül megállapításra.²⁹

2. A kérelem visszavonása

Amennyiben azonban az igénylő a baleset üzemiségének elismerésére irányuló kérelmét visszavonja, a folyósított táppénzt felrőhatóságra való tekintet nélkül, a visszafizetésre kötelező határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül köteles visszafizetni.³⁰

28 Ebtv. 64. § (2) bekezdés

29 Ebtv. 52/A. § (1) bekezdés

30 Ebtv. 52/A. § (3) bekezdés

3. Ha nem üzemi balesetről van szó

Amennyiben a baleset nem minősül üzemi balesetnek, a baleseti táppénz elbírálását követően, táppénzre való jogosultság esetén hivatalból táppénzt kell megállapítani. A megállapított táppénz összegébe a folyósított táppénz összegét be kell számítani.³¹

Amennyiben az ellátást megállapító szerv megállapítja, hogy az igénylő részére a baleseti táppénz vagy ennek hiányában a táppénz a már folyósított táppénzösszegnél alacsonyabb összegben jár és az a megállapított ellátás összegébe nem számítható be, az igénylő köteles a különbözetet felrőhatóságra való tekintet nélkül, a visszafizetésre kötelező határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül visszafizetni.³²

4. Ha üzemi balesetről van szó

Az üzemi baleset tényét megállapító határozat bemutatása esetén egészségbiztosítási baleseti ellátás állapítható meg.

X. Baleseti ellátások iránti igényekre vonatkozó további szabályok

Az igénybejelentéshez az egészségbiztosító által rendszeresített, az egészségbiztosító honlapján közzétett nyomtatványokat kell alkalmazni.

Legfeljebb 6 hónapra visszamenőlegesen lehet egészségbiztosítási pénzbeli ellátás iránti igényt érvényesíteni. Az ellátást legkorábban az igénybejelentés napját megelőző 6. hónap első napjától lehet megállapí-
tani.

31 Ebtv. 52/A. § (4) bekezdés

32 Ebtv. 52/A. § (5) bekezdés

ni. Amennyiben postai úton terjesztették elő az igényt, az igénybejelentés időpontja a kérelem postára adásának igazolt napja.

Amennyiben a jogosult időközben elhunyt, a fel nem vett ellátást az alábbi sorrendben az alábbi személyek vehetik fel a halál napjától vagy a hagyatéki végzés jogerőre emelkedése napjától számított 1 éven belül:

- az elhunyt vele közös háztartásban együtt élt házastárs, gyermek, unoka, szülő, nagyszülő, testvér,
- a fentiek hiányában az örökös.

XI. Felelősségi kérdések

XI./1. A munkáltató munkajogi kártérítési felelőssége a balesettel összefüggésben

A munkáltató felelős az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósításáért.³³ Ezen kötelezettség elmulasztása esetén amennyiben a munkavállalót kár éri, a munkáltatót a Munka törvénykönyve alapján kártérítési felelősség terheli. Az Mt. akként rendelkezik, hogy a munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt.³⁴ Ezen rendelkezésbe beleértendő a foglalkozási megbetegedéssel és munkabalesettel összefüggésben okozott kár is kártérítésként.

A foglalkozási megbetegedéssel, valamint munkabalesettel érintett munkavállaló a teljes kárának megtérítését követelheti a munkáltatótól.

33 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 2. § (2) bekezdés

34 Mt. 166. § (1) bekezdés

Ennek keretében a munkáltató elmaradt jövedelem címén, valamint a felmerült orvosi ellátással, kezelésekkel összefüggésben felmerült költség címén terjesztheti elő igényét. A fentiekén túl, amennyiben maradandó egészségkárosodást szenved a munkavállaló, úgy sérelemdíj iránti igény előterjesztésére is lehetőséget biztosít a törvény.

XI./2. Munkáltató baleseti ellátásokkal összefüggő megtérítési felelőssége

A foglalkoztató munkáltató a foglalkozási megbetegedés vagy üzemi baleset okán a munkavállaló (halála esetén hozzátartozója) által ténylegesen igényelt baleseti ellátás összegét köteles megtéríteni az ellátást megállapító társadalombiztosítási igazgatási szerv részére abban az esetben, ha a baleset vagy megbetegedés azért merült fel, mert:

- ő vagy megbízottja a reá nézve kötelező munkavédelmi szabályokban foglalt kötelezettségének nem tett eleget; vagy
- ha ő vagy alkalmazottja a balesetet szándékosan idézte elő.

A fentiek alapján a munkáltató a folyósított baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz, baleseti járadék, baleseti hozzátartozói nyugaltság visszafizetésére köteles.

! Megjegyzendő azonban, hogy abban az esetben, ha a baleset kizárólag a munkavállaló magatartása okán következett be, úgy a munkáltatónak nem áll fenn az ellátást megállapító társadalombiztosítási igazgatási szerv felé megtérítési kötelezettsége.

A fentiekből jól látható, hogy az üzemi balesettel kapcsolatos megtérítési kötelezettség tekintetében jelentős felelősség terheli a munkáltatót, amelyre tekintettel jellemző, hogy a munkáltató éppen ezen felelősség okán nem ismeri el a baleset üzemi baleset jellegét.

Munkavédelmi szempontú munkabaleset és foglalkozási megbetegedés

XII. Munkabaleset a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény szerint

A munkabalesetről a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény rendelkezik, amely értelmében baleset az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától független, hirtelen vagy

aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.³⁵

A munkavédelmi törvény a munkabaleset fogalmát az alábbiak szerint definiálja:

az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A súlyos munkabaleset fogalmát az alábbiak szerint határozza meg a munkavédelmi törvény: súlyos az a munkabaleset (bányászati munkabaleset), amely

a) a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette), magzata vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;

b) valamely érzékszerv, érzékelőképesség, illetve a reprodukációs képesség elvesztését vagy jelentős mértékű károsodását okozta;

c) orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;

d) hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujja nagyobb részének elvesztését, továbbá ennél súlyosabb csonkulást okozott, illetve;

e) beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

35 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 1/A.

Fontos megjegyezni, hogy a baleset kizárólag abban az esetben válik munkabalesetté, amennyiben az szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben következik be.

A munkabaleset kapcsán az alábbi tevékenységek minősülnek szervezett munkavégzéssel összefüggésben állónak: a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során történő balesetek.

Fontos, hogy nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.³⁶

XII./1. Munkabalesettel kapcsolatos munkavállalói kötelezettségek

A munkavállalókat terhelő munkavédelmi kötelezettségeknek is jelentős szerepük van a munkabalesetek elkerülésében. A munkavállalók kötelesek munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásával, munkavédelmi oktatásnak megfelelő

36 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 3.

munkavégzésre, munkatársakkal kapcsolatos együttműködési kötelezettség teljesítésére.³⁷

A munkavállaló továbbá jogosult megtagadni a munkavégzést, ha az az életét, egészségét, vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Amennyiben a munkáltató utasításának teljesítésével másokat közvetlenül és súlyosan veszélyeztetne, kötelező megtagadni a munkavégzést.³⁸

A munkavállalót minden esetben bejelentési kötelezettség terheli baleset, sérülés vagy rosszullét esetén. Köteles a munkavállaló a munkáltatót értesíteni a veszélyt jelentő rendellenességről, üzemzavarról, köteles továbbá a rendellenességet, üzemzavart tőle elvárható módon megszüntetni vagy intézkedést kérni a felettesétől.³⁹

A jelentéstételi kötelezettség terheli a sérültet, valamint a balesetet észlelő más személyt is. A jelentést a munkát közvetlenül irányító személy felé kell megtenni.⁴⁰

A munkáltatónak minden bejelentett vagy tudomására jutott balesetről meg kell állapítania, hogy azt munkabalesetnek tekinti-e. Abban az esetben, ha a munkáltató nem tekinti munkabalesetnek a balesetet, úgy erről, valamint a jogorvoslat lehetőségéről a sérült munkavállalót, illetve halálos baleset esetén az elhunyt munkavállaló hozzátartozóit értesítenie kell.

Amennyiben a sérült a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését vagy mulasztását sérelmezi,

37 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 60. § (1) bekezdés

38 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 63. § (1) bekezdés

39 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 60. § (1) bekezdés

40 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 66. § (1) bekezdés

illetve a munkavállaló vitatja a sérülés súlyosságával kapcsolatos munkáltatói megállapítást, akkor meghatározott bejelentőlapon a munkavédelmi hatósághoz fordulhat. Ebben az esetben a munkavédelmi hatóság a munkavállaló bejelentése alapján hivatalból folytatja le az eljárást.⁴¹

XII./2. Munkabalesettel kapcsolatos munkáltatói kötelezettségek – munkabaleset nyilvántartásba vétele, bejelentése, kivizsgálása és a jegyzőkönyv megküldése

Azt a munkabalesetet, amely esetében a munkavállaló több mint három munkanapon át nem volt munkaképes, be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és nyilvántartásba kell venni.

A munkáltatónak a munkaképtelenséggel járó munkabalesetet ki kell vizsgálnia, és a kivizsgálás eredményét munkabaleseti jegyzőkönyvben kell rögzítenie. A munkaképtelenséget nem eredményező munkabaleset körülményeit is tisztázni kell.⁴²

A kivizsgálás megállapításait olyan részletesen kell rögzíteni – többek között – tanúk meghallgatásáról készült jegyzőkönyvvel, helyszínrajzzal, fényképpel, hogy az alkalmas legyen a munkabaleset okainak felderítésére és vita esetén a tényállás tisztázására.⁴³

41 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 68. § (1) bekezdés

42 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 64. § (4) bekezdés

43 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 6. § (1) bekezdés

1. Munkabaleset kivizsgálása

A munkabaleset kivizsgálása munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül, így annak kivizsgálását szakképesítéssel (munkavédelmi technikus) vagy szakképzettséggel (munkavédelmi szakmérnök, munkavédelmi szakember) rendelkező személy végezheti el. Súlyos munkabaleset esetén foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatást biztosító szolgálat orvosságának is részt kell vennie a kivizsgálásban.

A kivizsgálás során szükséges a baleset közvetlen és közvetett okainak feltárása is. A munkavédelmi szakembernek fel kell tárni a kiváltó és közreható tárgyi, szervezési és személyi tényezőket, amely alapján a munkáltatónak intézkedéseket kell tennie a munkabaleset megelőzésére.⁴⁴ A kivizsgálás eredményét munkabaleseti jegyzőkönyvben kell rögzíteni a jogszabályban meghatározott iratmintán, az ott meghatározott kódok alapján.⁴⁵

Munkabaleset bekövetkezése esetén a jövőbeli balesetek elkerülése érdekében javító, megelőző intézkedéseket kell hoznia a munkáltatónak a bekövetkezett munkabaleset kivizsgálása során a közvetlen és közvetett okok feltárása alapján. Kötelező a soron kívüli ellenőrzés a munkahely, egyéni védőeszköz, munkaeszköz, technológia tekintetében, amennyiben azok a rendeltetésszerű alkalmazás során közvetlenül veszélyeztették a munkavállaló egészségét és biztonságát.⁴⁶

44 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 65. § (1) bekezdés

45 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 4/A. és 5. sz. melléklet

46 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 23. § (2) bekezdés

2. Munkabalesetről készült jegyzőkönyv

A jegyzőkönyvet minden sérültről külön-külön kell kiállítani.⁴⁷

A munkáltató köteles a kivizsgálás befejezésekor, de legkésőbb a tárgyhót követő hónap nyolcadik napjáig megküldeni a jegyzőkönyvet:

- a sérültnek, halála esetén a hozzátartozójának;
- a halált, illetve a három munkanapot meghaladó munkaképtelenséget okozó munkabalesetről a munkabaleset helyszíne szerint illetékes munkavédelmi hatóságnak;
- társadalombiztosítási kifizetőhelynek, vagy a fővárosi és megyei kormányhivatal egészségbiztosítási pénztári feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatalának;
- speciális esetekben pl. külföldi kiküldetés, külszolgálat esetén a munkáltató székhelye szerint illetékes munkavédelmi hatóságnak;
- munkaerő-kölcsönzés, illetve kirendelés esetén a kölcsönbeadó, illetve kirendelő munkáltatónak.⁴⁸

Súlyos munkabaleset esetén a fenti határidő indokolt esetben harminc nappal meghosszabbítható.⁴⁹ A súlyos munkabalesetről készített jegyzőkönyv munkavédelmi hatósághoz történő megküldésekor a munkáltatói betegségvizsgálat teljes dokumentációját is mellékelni kell. A dokumentáció mellékleteként csatolni kell a munkavállaló szakmai képzettségét, a gép kezelésére vonatkozó jogosultságát, az egészségügyi alkalmasságot igazoló iratokat, a munkaeszköz üzembe helyezésről, felülvizsgálatáról szóló okiratokat, a készített fénykép és videofelvételeket.⁵⁰

47 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 8. § (2) bekezdés

48 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 9. § (1) bekezdés

49 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 9. § (2) bekezdés

50 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 9. § (3)

3. Munkabaleset bejelentése

A munkavédelmi hatóság részére történő bejelentésre a munkáltató a kivizsgálás befejezésekor, de legkésőbb a tárgyhót követő hónap 8. napjáig köteles a jegyzőkönyv megküldésével.

A munkáltató köteles a súlyos munkabalesetet a munkavédelmi hatóságnak azonnal bejelenteni.

Fontos, hogy a munkáltató a munkabaleset bekövetkezésétől számított három éven túl nem köteles a törvényben meghatározottak szerint a munkabalesetet bejelenteni, kivizsgálni és nyilvántartásba venni.⁵¹

XIII. Foglalkozási megbetegedés munkavédelmi szempontból

A foglalkozási megbetegedés fogalmát szintén a Munkavédelmi törvény definiálja az alábbiak szerint:

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve

b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételnek a következménye.⁵²

51 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 67. §

52 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 1/D.

A munkabaleset és a foglalkozási megbetegedés fogalmából jól látható, hogy míg a munkabaleset rövid idejű vagy egyszeri behatása létrejövő egészségkárosodás, addig a foglalkozási megbetegedés hosszabb időn át a munkavállalót érő hatások okán alakul ki.

Pszichoszociális kockázatnak tekinthető a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktus, munkaszervezés, munkarend) összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakciót, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.⁵³

A foglalkozási megbetegedések jegyzékét a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII.28.) NM rendelet 2. számú melléklete tartalmazza kóroki tényezők szerinti bontásban.

Fontos említést tenni továbbá a fokozott expozíció fogalmáról. A munkavédelmi törvény az alábbiak szerint definiálja: a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során, a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott foglalkozási vegyi expozíció esetén vizsgálandó biológiai expozíciós (hatás) mutatók biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés bármely fülön.⁵⁴

A foglalkozási megbetegedés megállapítására vonatkozó szabályok részletesen kifejtésre kerültek a VIII. alfejezetben.

53 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87.§ 1/H.

54 A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 1/E.

Bírósági gyakorlat

Az alábbiakban néhány bírósági döntés kerül bemutatásra, amiből láthatók a joggyakorlattal kapcsolatos érdekes kérdések:

XIV. EBH2003. 980.

Ebben a bemutatott esetben a munkavállaló zsugorfóliás vizet emelt meg, aminek következtében az egyik szemén az ideghártya levált, és látásromlást szenvedett el. Annak ellenére, hogy a látásromlást nem az emelés idézte elő, hanem annak szervi okai vannak, de mivel az emelés váltotta ki közvetlenül, ezért megvalósultak a balesetnek a Munkavédelmi törvényben meghatározott elemei, azaz „a sérült akaratától független, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz” - *Tehát az ideghártya leválásában az adott súly emelésének, hajolásnak szerepe van, így közöttük az okozati összefüggés kimutatható.* – mondta ki a bíróság.

XV. Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.245/2013/3

A munkavállaló a saját gépjárművével utazott munkaügyben, amikor áttért az út másik oldalára és ott balesetet szenvedett (egy autóbusszal ütközött össze), aminek következtében megsérült. Az egészségbiztosítási szerv a balesetet nem minősítette üzemi balesetté, mivel a baleset oka a munkavállaló „szervezete működéséből származó átmeneti zavar” volt.

Az ügyben eljáró bíróság azonban nem osztotta az alperes érvelését, hanem kiemelte, hogy a balesetnél nem azt kell vizsgálni, hogy mi okozta a balesetet, hanem hogy a baleset fogalmi elemei megvalósultak-e.

XVI. Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.264/2010/26.

A munkavállaló 2008. október 7. napján éppen a munkahelyére tartott a kocsijával, üzemi balesetnek minősített balesetet szenvedett, amikor megsérült a kocsija megtolása közben.

Az egészségbiztosítási szerv a szakértői vélemény alapján úgy látta, hogy 2009. január 5. napjától kezdődően baleseti táppénz a munkavállalónak nem jár, mivel az azt követő betegsége nem az üzemi balesetből, hanem attól független „sorsszerű” megbetegedésből származik. *„A bíróság ugyanakkor ezt eltérően látta, és az ítéletében kiemelte, hogy: A bíróság szerint a keresőképtelenség üzemiségét nem érinti az, hogy a felperes állapotának kialakulásáért a sorsszerű megbetegedése is szereppel bírhatott, ugyanis a szakvéleményből kitűnően is a baleseti táppénzes állományban tartása 2009.01.04. napja után is indokolt volt a munkaképtelenség teljes időtartamára.*

A baleseti táppénzre jogosultság elbírálása során nincs jelentősége annak, hogy a már elismert üzemi balesetből eredő keresőképtelenség esetén a meglévő felperesi betegségeket a baleset súlyosbította.”

Kapcsolódó jogszabályok

1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről
 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról

Rövidítések jegyzéke

Tbj. – 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről
 Tny. – 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
 Ebtv. – 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítási nyugellátásról
 Mmtv. – 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításairól
 Mt. – 2012. évi törvény a munka törvénykönyvéről
 Munkavédelmi tv. – 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
 MüM r. – 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

Tartalom

Bevezetés.....	3
A társadalombiztosítás fogalma és rendszere.....	5
I. A társadalombiztosítás fogalma	5
II. A társadalombiztosítási ellátások rendszere.....	6
Baleseti ellátások	9
III. A baleseti ellátások helye a társadalombiztosítási ellátások rendszerében	10
IV. Baleseti ellátásra jogosultak köre	10
IV./1. Baleseti ellátásra és baleseti hozzátartozói nyugellátásra	
jogosultak köre.....	10
IV./2. Baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosultak köre.....	12
V. Baleseti ellátásra való jogosultág feltétele – Társadalombiztosítási	
üzemi baleset és foglalkozási megbetegedés	13
V./1. Üzemi baleset meghatározása.....	14
V./2. Foglalkozási megbetegedés meghatározása	17
VI. Saját jogú baleseti ellátások.....	18
VI./1. Baleseti egészségügyi szolgáltatás.....	18
VI./2. Baleseti táppénz.....	19
VI./3. Baleseti járadék.....	21
VII. Nem saját jogú baleseti ellátás – baleseti hozzátartozói nyugellátások..	24
VII./1. Jogosultság a baleseti hozzátartozói nyugellátásokra:	24
VII./2. Az igény érvényesítése	25
Baleseti ellátásokkal kapcsolatos eljárási kérdések.....	27
VIII. Foglalkozási megbetegedés megállapításával kapcsolatos eljárási	
kérdések.....	28
VIII./1. A foglalkozási megbetegedés bejelentése	28
VIII./2. A bejelentés elmulasztása	28

VIII./3. A foglalkozási megbetegedés kivizsgálása.....	29
IX. Üzemi balesetté nyilvánítással kapcsolatos eljárási kérdések.....	30
IX./1. Üzemi balesetté nyilvánítás.....	30
IX./2. Az üzemi baleset elismerésére vonatkozó kérelem benyújtása.....	31
IX./3. Az üzemi baleset megállapítására vonatkozó eljárással összefüggő, táppénzre vonatkozó szabályok.....	32
X. Baleseti ellátások iránti igényekre vonatkozó további szabályok	33
XI. Felelősségi kérdések	34
XI./1. A munkáltató munkajogi kártérítési felelőssége a balesettel összefüggésben	34
XI./2. Munkáltató baleseti ellátásokkal összefüggő megtérítési felelőssége.....	35
Munkavédelmi szempontú munkabaleset és foglalkozási megbetegedés	37
XII. Munkabaleset a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény szerint	37
XII./1. Munkabalesettel kapcsolatos munkavállalói kötelezettségek.....	39
XII./2. Munkabalesettel kapcsolatos munkáltatói kötelezettségek – munkabaleset nyilvántartásba vétele, bejelentése, kivizsgálása és a jegyzőkönyv megküldése.....	41
XIII. Foglalkozási megbetegedés munkavédelmi szempontból	44
Bírósági gyakorlat.....	47
XIV. EBH2003. 980.	48
XV. Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.245/2013/3	48
XVI. Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.264/2010/26.	49
Kapcsolódó jogszabályok	50
Rövidítések jegyzéke	50